

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 26 czerwca 2019 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich – Dyrektywa 93/13/EWG – Postępowanie egzekucyjne w przedmiocie wierzytelności hipotecznej – Akt notarialny stanowiący podstawę do bezpośredniego wszczęcia egzekucji – Sądowa kontrola nieuczciwych warunków umowy – Zawieszenie egzekucji – Brak właściwości sądu, do którego skierowano wniosek o wszczęcie egzekucji – Ochrona konsumenta – Zasada skuteczności – Wykładnia zgodna

W sprawie C-407/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Višje sodišče v Mariboru (sąd apelacyjny w Mariborze, Słowenia) postanowieniem z dnia 6 czerwca 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 21 czerwca 2018 r., w postępowaniu:

Aleš Kuhar,

Jožef Kuhar

przeciwko

Addiko Bank d.d.,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: F. Biltgen, prezes izby, C.G. Fernlund i L.S. Rossi (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu słoweńskiego przez B. Jovin Hrastnik, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Kocjan oraz N. Ruiza Garcíę, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: słoweński.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Alešem Kuharem i Jožefem Kuharem (zwanymi dalej „A. i J. Kuharami”) a Addiko Bank d.d., bankiem słoweńskim, w przedmiocie egzekucji wierzytelności z tytułu umowy kredytu hipotecznego zawartej w formie aktu notarialnego bezpośrednio wykonanego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 3 dyrektywy 93/13 przewiduje:

„1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

[...]”.
- 4 Artykuł 4 tej dyrektywy stanowi:

„1. Nie naruszając przepisów art. 7, nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy i z odniesieniem, w czasie wykonania umowy, do wszelkich okoliczności związanych z wykonaniem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna.

2. Ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem”.
- 5 Artykuł 5 wspomnianej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„W przypadku umów, w których wszystkie lub niektóre z przedstawianych konsumentowi warunków wyrażone są na piśmie, warunki te muszą zawsze być sporządzone prostym i zrozumiałym językiem. Wszelkie wątpliwości co do treści warunku należy interpretować na korzyść konsumenta. [...]”.
- 6 Artykuł 6 ust. 1 tej samej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

- 7 Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13:

„Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu [dalszemu] stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami”.

Prawo słoweńskie

Ustawa o ochronie konsumentów

- 8 Artykuł 23 Zakon o varstvu potrošnikov (ustawy o ochronie konsumentów, Uradni list RS, nr 98/04) przewiduje:

„Przedsiębiorca nie może narzucać warunków umownych, które są nieuczciwe w stosunku do konsumentów.

Warunki umowne, o których mowa w poprzednim ustępie, są nieważne”.

- 9 Artykuł 24 akapit pierwszy tej ustawy stanowi:

„Warunki umowne uznaje się za nieuczciwe, jeżeli wprowadzają, na niekorzyść konsumenta, znaczącą nierównowagę praw i obowiązków umownych stron, jeżeli powodują, że wykonanie umowy wyrządza konsumentowi nieuzasadnioną szkodę, jeżeli powodują, że wykonanie umowy znacznie różni się od tego, czego racjonalnie oczekiwał konsument, lub jeżeli są one sprzeczne z zasadą uczciwości i dobrej wiary”.

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających

- 10 Artykuł 9 Zakon o izvršbi in zavarovanju (ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających, Uradni list RS, nr 3/07) stanowi:

„Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje apelacja, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Na postanowienie uwzględniające wniosek o wszczęcie egzekucji przysługuje dłużnikowi środek zaskarżenia w postaci zażalenia.

[...]

Od orzeczenia w przedmiocie zażalenia przysługuje apelacja.

[...]”.

- 11 Artykuł 15 tej ustawy przewiduje:

„Przepisy Zakon o pravdnem postopku [kodeksu postępowania cywilnego, Uradni list RS, nr 73/07] stosuje się odpowiednio do postępowania egzekucyjnego oraz do postępowania wykonawczego i zabezpieczającego, chyba że niniejsza ustawa lub inna ustawa nie stanowią inaczej”.

- 12 Artykuł 17 akapity pierwszy i drugi owej ustawy stanowi:

„Sąd zarządza wszczęcie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego.

Stanowią tytuł wykonawczy:

- 1) orzeczenie sądowe będące podstawą do wszczęcia egzekucji i ugoda sądowa,
 - 2) akt notarialny stanowiący podstawę do bezpośredniego wszczęcia egzekucji;
- [...]”.

13 Zgodnie z art. 55 akapit pierwszy tej ustawy:

„Możliwe jest wniesienie sprzeciwu od postanowienia o wszczęciu egzekucji z powodów, które stoją na przeszkodzie egzekucji, w szczególności:

[...]

- 2) jeżeli akt, na podstawie którego zezwolono na wszczęcie egzekucji, nie stanowi tytułu wykonawczego;

[...]”.

14 Artykuł 71 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających ma następujące brzmienie:

„Na wniosek dłużnika sąd może zawiesić wykonanie egzekucji w całości lub w części, jeżeli dłużnik wykaże w sposób wiarygodny, że egzekucja wyrządziłaby mu nieodwracalną lub trudną do naprawienia szkodę oraz że wspomniana szkoda byłaby poważniejsza niż szkoda, którą poniósłby wierzyciel w razie zawieszenia egzekucji, w następujących przypadkach:

[...]

- 5) jeżeli zostało wniesione powództwo o stwierdzenie nieważności czynności prawnej zawartej w akcie notarialnym stanowiącym podstawę do bezpośredniego wszczęcia egzekucji, w oparciu o który zezwolono na wszczęcie egzekucji;

[...]

Bez uszczerbku dla ustępu poprzedzającego sąd może, na wniosek dłużnika, zawiesić egzekucję przymusową również w innych przypadkach ze względów szczególnych, lecz maksymalnie na okres do trzech miesięcy i tylko jeden raz.

Na wniosek wierzyciela sąd uzależnia zawieszenie wykonania od ustanowienia zabezpieczenia przez dłużnika, chyba że będzie wiązało się ze szkodą dla jego utrzymania lub utrzymanie członków jego rodziny. Jeżeli dłużnik nie ustanowi zabezpieczenia w terminie wyznaczonym przez sąd, który nie może przekroczyć 15 dni, wniosek o zawieszenie postępowania uważa się za wycofany”.

Kodeks postępowania cywilnego

15 Artykuł 3 akapit trzeci pkt 1 kodeksu postępowania cywilnego przewiduje:

„Sąd nie bierze pod uwagę żadnej czynności rozporządzającej stron, która:

- 1) jest sprzeczna z porządkiem publicznym”.

Prawo o notariacie

- 16 Artykuł 4 Zakon o notariatu (ustawy – prawo o notariacie, Uradni list RS, nr 2/07) stanowi:

„Akt notarialny przewidujący obowiązek dania, czynienia, zaniechania lub znoszenia czegoś, który może być przedmiotem ugody, stanowi tytuł wykonawczy, jeżeli dłużnik wyraża wyraźną zgodę na to, że wspomniany akt będzie stanowił podstawę do bezpośredniego wszczęcia egzekucji w tym samym akcie lub w odrębnym akcie notarialnym, oraz jeżeli wierzytelność jest wymagalna”.

- 17 Artykuł 42 tej ustawy stanowi, co następuje:

„Przed sporządzeniem aktu notarialnego notariusz musi opisać stronom w sposób zrozumiały treść, przewidziane skutki prawne czynności prawnej lub oświadczeń woli, powinien zwrócić uwagę stronom na znane i zwyczajne ryzyko związane z taką czynnością prawną lub z takim wyrażeniem woli. Notariusz powinien zwrócić uwagę stronom na wszelkie ewentualne okoliczności dotyczące planowanej czynności prawnej, jeśli je zna [...]. Powinien również odwieść strony od stosowania wyrażen mało jasnych, niezrozumiałych lub dwuznacznych i w sposób wyraźny zwrócić ich uwagę na ewentualne skutki prawne użycia takich wyrażen. Jeżeli strony zachowują te wyrażenia, musi umieścić je w akcie notarialnym, ale wskazując także na ostrzeżenie ich dotyczące”.

Ustawa o bezpłatnej pomocy prawnej

- 18 Artykuł 8 Zakon o brezplačni pravni pomoči (ustawy o bezpłatnej pomocy prawnej) stanowi w tiret czwartym, co następuje:

„Na mocy niniejszej ustawy bezpłatna pomoc prawna nie zostanie przyznana, jeżeli:

[...]

- wnioskodawca jest dłużnikiem w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym na podstawie tytułu wykonawczego zgodnie z ustawą o egzekucji, chyba że dłużnik wykaże w sposób wiarygodny istnienie podstaw do wniesienia sprzeciwu od postanowienia o wszczęciu egzekucji, które to podstawy stoją na przeszkodzie przeprowadzeniu egzekucji zgodnie z przepisami ustawy postępowaniu o egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 19 Addiko Bank oraz A. i J. Kuharowie zawarli umowę kredytu hipotecznego w formie aktu notarialnego bezpośrednio wykonalnego, przeznaczonego na sfinansowanie zakupu mieszkania (zwanego dalej „przedmiotowym aktem notarialnym”). Zobowiązanie kredytowe było wyrażone we frankach szwajcarskich (CHF), jednakże A. i J. Kuharowie byli zobowiązani do zapłaty rat w euro według referencyjnego kursu walutowego Europejskiego Banku Centralnego (EBC) na dzień zapłaty. Spłata kwoty głównej kredytu była powiązana z półroczną referencyjną stopą procentową CHF LIBOR.
- 20 Ponieważ A. i J. Kuharowie zaniechali spłaty kredytu, Addiko Bank wystąpił na podstawie przedmiotowego aktu notarialnego do Okrajno sodišče v Gornji Radgoni (sądu rejonowego w Gornja Radgona, Słowenia) o przeprowadzenie egzekucji tego aktu.
- 21 Sąd ten przychylił się do wniosku o wszczęcie egzekucji w łącznej kwocie 128 765,66 EUR.

- 22 W zażaleniu wniesionym do tego sądu na postanowienie o wszczęciu egzekucji A. i J. Kuharowie, bez udziału adwokata, utrzymywali, że Addiko Bank nie zwrócił należycie ich uwagi na spoczywające na nich ryzyko kursowe, co skłoniło ich do zawarcia umowy, w której niektóre warunki były nieuczciwe i na mocy której od tej chwili musieli zwrócić kwotę znacznie wyższą od otrzymanej kwoty kredytu.
- 23 Okrajno sodišče v Gornji Radgoni (sąd rejonowy w Gornja Radgona) oddalił to zażalenie w szczególności ze względu na to, że w istocie to A. i J. Kuharowie byli zobowiązani do wywiązania się ze zobowiązania wynikającego z przedmiotowego aktu notarialnego oraz że jest mało istotna kwestia, czy Addiko Bank zwrócił uwagę na ryzyko kursowe.
- 24 A. i J. Kuharowie, nadal bez udziału adwokata, wystąpili do Višje sodišče v Mariboru (sądu apelacyjnego w Mariborze, Słowenia) ze skargą o uchylenie postanowienia w przedmiocie wszczęcia egzekucji.
- 25 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że sąd odsyłający tytułem orzeczenia wstępnego już orzekł, że warunek ten zawarty w akcie notarialnym, które stanowi, że kredyt jest denominowany w walucie obcej, lecz jego zwrotu należy dokonać w euro, ma nieuczciwy charakter, ponieważ nie przewiduje żadnego odpowiedniego ograniczenia ryzyka kursowego. Choć klauzula ta dotyczyła głównego przedmiotu umowy, nie była ona ani jasna, ani zrozumiała dla A. i J. Kuharów. Ogólniej rzecz ujmując, sąd odsyłający uważa, że nawet jeśli brak ograniczenia ryzyka kursowego może mieć wpływ zarówno na konsumenta, jak i bank, istnieje jednak znacząca nierównowaga między stronami w zakresie ich praw i obowiązków, chociażby z powodu znacznie bardziej istotnych środków, jakimi dysponuje bank w celu kontrolowania takiego ryzyka jako instytucja finansowa znacznych rozmiarów, która może opierać się w tym względzie na specjalistycznej wiedzy, istotnych danych i doświadczeniu w tej dziedzinie. Ponadto ów sąd jest zdania, że podpisując umowę o kredyt mający na celu sfinansowanie nabycia mieszkania, rozsądny konsument nie narażałby się na nieograniczone ryzyko kursowe, które może mieć dla niego szkodliwe i trwałe skutki gospodarcze. Wręcz przeciwnie, gdyby konsument mógł prowadzić negocjacje z bankiem na zasadzie równości stron i był on należycie poinformowany przez ten bank, zobowiązałby się on tylko wtedy, gdyby umowa kredytu zawierała rozsądne ograniczenie takiego ryzyka.
- 26 Sąd odsyłający zastanawia się, czy do sądu, do którego wpłynął wniosek o wszczęcie egzekucji z umowy kredytu hipotecznego, w przypadku gdy stwierdzi on, że umowa ta zawiera klauzulę abuzywną, należy zakazać, w razie potrzeby z urzędu, wykonania takiej klauzuli na tym etapie postępowania czy też – w wypadku gdy takie orzeczenie podlega ocenie sądu rozpatrującego sprawę co do istoty – do sądu, do którego wystąpił konsument w ramach odrębnego postępowania.
- 27 W tym względzie sąd odsyłający zauważa przede wszystkim, że zgodnie z zasadą skuteczności prawa Unii, według wykładni przyjętej w orzecznictwie Trybunału, krajowe przepisy proceduralne odnoszące się do powagi rzeczy osądzonej orzeczenia sądowego nie mogą nadmiernie utrudniać sądowi rozpatrującemu wniosek o wszczęcie egzekucji odmowy zastosowania nieuczciwych warunków. Tymczasem według prawa słoweńskiego w ramach postępowania egzekucyjnego wszczętego na podstawie aktu notarialnego bezpośrednio wykonalnego właściwy sąd byłby jednak skonfrontowany ze stosownymi przepisami proceduralnymi tego rodzaju. Chodzi tu w szczególności o przepisy prawa krajowego dotyczące wdrożenia zasady formalnej zgodności z prawem i przesłanek prawnych zawieszenia egzekucji, przewidzianych przez ustawę o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających.
- 28 Z jednej strony, co się tyczy zasady legalności formalnej, sąd odsyłający zauważa, że zgodnie z tradycyjną wykładnią przyjętą w prawie słoweńskim sąd nie może odmówić wykonania przymusowej egzekucji, ponieważ zgodnie z tą zasadą jego kontrola ogranicza się do sprawdzenia, czy dokument urzędowy stwierdzający umowę kredytu został wydany zgodnie z wymogami formalnymi przewidzianymi przez właściwe ustawodawstwo. Stanowisko sądu rozpatrującego wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie aktu notarialnego, takiego jak przedmiotowy akt notarialny, jest zatem

z punktu widzenia naruszenia zasady skuteczności, analogiczne co do istoty do tego, o którym mowa w sprawie, w której wydano postanowienie z dnia 14 listopada 2013 r., Banco Popular Español i Banco de Valencia (C-537/12 i C-116/13, EU:C:2013:759).

- 29 Z drugiej strony sąd odsyłający zauważa, że prawo słoweńskie nie przewiduje zawieszenia postępowania egzekucyjnego w przypadku wytoczenia przez konsumenta powództwa o unieważnienie opartego na istnieniu nieuczciwego warunku w umowie zawartej z przedsiębiorcą. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego, o którym mowa w art. 71 akapity pierwszy i drugi ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających, jest możliwe jedynie wyjątkowo, na podstawie uzasadnionego wniosku dłużnika, przy spełnieniu bardzo ścisłych przesłanek dotyczących istnienia nieodwracalnej lub trudnej do naprawienia szkody, która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądów słoweńskich nie może polegać na szkodzie wynikającej z zastosowania samej przymusowej egzekucji.
- 30 Sąd odsyłający zauważa następnie, że z reguły dłużnik, którego dotyczy postępowanie egzekucyjne, nie może korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nie posiada również środków, aby skorzystać z zastępstwa przez pełnomocnika, co prowadzi go w większości przypadków do tego, że takie postępowanie nie odbywa się z udziałem adwokata. A zatem istnieje znaczne ryzyko, że z powodu braku wiedzy dłużnik nie skieruje wniosku o zawieszenie egzekucji lub że taki wniosek zostanie przez niego sformułowany w sposób na tyle niepełny, że w związku z tym zostanie później uznany za niedopuszczalny. Możliwości dochodzenia przysługujących dłużnikowi praw, już i tak bardzo ograniczone, są dodatkowo utrudnione przez prawo wierzyciela do wezwania dłużnika do ustanowienia zabezpieczenia. Artykuł 71 akapit trzeci ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i środkach zabezpieczających stanowi bowiem, że jeżeli dłużnik nie ustanowi takiego zabezpieczenia, wniosek o zawieszenie egzekucji jest uznany za wycofany.
- 31 Wreszcie sąd odsyłający uważa, że w celu zastosowania się do zasady skuteczności prawa Unii byłoby możliwe, aby sądy słoweńskie zastosowały mniej ścisłą wykładnię zasady formalnej zgodności z prawem, o której mowa w pkt 28 niniejszego wyroku, pozwalając sądowi rozpatrującemu wniosek o wszczęcie egzekucji na dokonanie z urzędu weryfikacji nieuczciwego charakteru danego warunku umownego. Podczas tej weryfikacji bowiem sąd powinien dokonać pełnego ustalenia wszystkich okoliczności faktycznych mających znaczenie pod względem prawnym, w tym tych, które nie są bezsporne między stronami. Ponadto akt notarialny jest bardziej podatny na badanie pod względem jego treści niż klasyczne tytuły wykonawcze wydawane przez sąd. Ponadto art. 4 ustawy o notariacie przewiduje, że dłużnik wyraźnie akceptuje charakter wykonawczy tytułu, co wyklucza, by przepisy dotyczące porządku publicznego, takie jak przepisy z dziedziny ochrony konsumentów dotyczące nieuczciwych warunków umownych, mogły być obchodzone poprzez uzyskanie zgody dłużnika. Na podstawie takiej wykładni sąd, do którego wpłynął wniosek o wszczęcie egzekucji, może zatem odmówić z urzędu wykonania aktu notarialnego takiego jak przedmiotowy akt notarialny, który został zaakceptowany przez dłużnika z naruszeniem przepisów porządku publicznego.
- 32 Tak więc, choć obecnie w sądach słoweńskich przeważa wykładnia ścisła i zawężająca zasady formalnej zgodności z prawem, sąd odsyłający zastanawia się nad tym, czy taka wykładnia jest zgodna z zasadą skuteczności prawa Unii zastosowaną w dyrektywie 93/13.
- 33 W tych okolicznościach *Više sodišče v Mariboru* (sąd apelacyjny w Mariborze) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy, biorąc pod uwagę zasadę skuteczności prawa Unii, dyrektywę [93/13] należy interpretować w ten sposób, że w ramach postępowania egzekucyjnego sąd wykonawczy jest zobowiązany z urzędu odmówić egzekucji ze względu na nieuczciwy warunek zawarty w akcie notarialnym stanowiącym podstawę do bezpośredniego wszczęcia egzekucji (tytuł wykonawczy), w przypadku takim jak rozpatrywany w niniejszej sprawie, w którym przepis proceduralny państwa członkowskiego nie przyznaje sądowi wykonawczemu możliwości wstrzymania lub zawieszenia egzekucji (na wniosek

dłużnika lub z urzędu) do chwili ostatecznego orzeczenia co do istoty w przedmiocie nieuczciwego charakteru warunku, wydanego w wyniku postępowania rozpoznawczego wszczętego przez dłużnika jako konsumenta?”.

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 34 Rząd słoweński na wstępie ma wątpliwości co do dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Rząd ten zauważa, że sąd odsyłający jest zdania, iż do niego należy z urzędu sprzeciwić się wobec wprowadzenia w życie niedozwolonych postanowień zawartych w akcie notarialnym, takim jak przedmiotowy akt notarialny, ponieważ słoweńskie prawo procesowe nie pozwala na tymczasowe zawieszenie egzekucji. Tymczasem do dnia wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przypadku A. i J. Kuharów nie zostały spełnione zgodnie z prawem krajowym przesłanki procesowe dla stwierdzenia zawieszenia, ponieważ nie wnieśli oni skargi co do istoty ze względu na stwierdzenie nieważności klauzul umownych, wobec czego kwestia zawieszenia egzekucji nawet się nie pojawia.
- 35 W tym zakresie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału art. 267 TFUE przyznaje sądom krajowym szerokie uprawnienie do występowania do Trybunału, jeżeli uważają, że w toczącej się przed nimi sprawie pojawiają się kwestie dotyczące interpretacji lub oceny ważności postanowień prawa Unii koniecznych dla rozpoznania przez nich sporu, oraz że mogą one skorzystać z tego uprawnienia w każdej chwili w trakcie postępowania, kiedy uznają to za stosowne (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 5 października 2010 r., *Elcinow*, C-173/09, EU:C:2010:581, pkt 26; a także z dnia 14 listopada 2018 r., *Memoria i Dall’Antonia*, C-342/17, EU:C:2018:906, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Podobnie Trybunał wielokrotnie przypominał, że pytania skierowane przez sądy krajowe, które dotyczą wykładni prawa Unii, korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego jest zatem możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., *Wightman i in.*, C-621/18, EU:C:2018:999, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 Trybunał orzekł również, że nie należy do niego, w ramach współpracy ustanowionej przez art. 267 TFUE, sprawdzanie, czy orzeczenie sądu odsyłającego zapadło zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi zasad ustroju i procedury sądowej (zob. w szczególności podobnie wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., *Wightman i in.*, C-621/18, EU:C:2018:999, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że argument podniesiony przez rząd słoweński w celu wykazania hipotetycznego charakteru wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, skierowanego przez sąd odsyłający, do którego wystąpiono o wszczęcie egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, opiera się na względach związanych z poszanowaniem norm proceduralnych prawa krajowego, w szczególności na okoliczności, że dłużnicy w postępowaniu głównym nie wnieśli, na podstawie prawa słoweńskiego do dnia odesłania prejudycjalnego, skargi co do istoty mającej na celu stwierdzenie nieważności warunków umownych zawartych w przedmiotowym akcie notarialnym i że mają one nieuczciwy charakter.
- 39 Tymczasem, jak wynika z pkt 35 i 37 niniejszego wyroku, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie może zostać uznany za niedopuszczalny ze względu na to, że został wydany z naruszeniem krajowych przepisów dotyczących zasad ustroju i procedury sądowej lub że w danym wypadku złożono go na wczesnym etapie postępowania krajowego.

40 Z powyższego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 41 Poprzez pytanie prejudycjalne sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, zgodnie z którym sąd krajowy rozpoznający wniosek o wszczęcie egzekucji z umowy kredytu hipotecznego, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem w formie aktu notarialnego bezpośrednio wykonalnego, nie stanowi albo na wniosek konsumenta, albo z urzędu, możliwości zbadania, czy zawarte w takim akcie klauzule nie mają charakteru nadużycia w rozumieniu tej dyrektywy, i – na tej podstawie – zawieszenia egzekucji.
- 42 Na wstępie należy zauważyć, że sąd odsyłający nie zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni art. 3–5 dyrektywy 93/13, pozwalającej mu na zbadanie ewentualnie nieuczciwego charakteru warunków umowy kredytowej będącej przedmiotem rozpatrywanego aktu notarialnego, o którego egzekucję wystąpiono. Jak wynika bowiem z pkt 25 niniejszego wyroku, sąd odsyłający orzekł już tytułem wstępnym w przedmiocie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, czego Trybunał nie powinien poddawać pod dyskusję w ramach postępowania przewidzianego w art. 267 TFUE.
- 43 Przy takim założeniu należy podkreślić, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 państwa członkowskie postanawiają, że zgodnie z warunkami określonymi w prawie krajowym nieuczciwe warunki ujęte w umowie zawartej z konsumentem przez przedsiębiorcę nie będą wiążące dla konsumenta.
- 44 Należy również przypomnieć, że z uwagi na charakter i znaczenie interesu publicznego polegającego na ochronie konsumentów będących na słabszej pozycji względem przedsiębiorców, dyrektywa 93/13 zobowiązuje państwa członkowskie, co wynika z jej art. 7 ust. 1 w związku z jej motywem dwudziestym czwartym, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganie ciągłemu (dalszemu) stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami (zob. podobnie wyrok z dnia 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 O ile Trybunał określił już w różnych aspektach i przy uwzględnieniu wymogów z art. 6 ust. 1 i z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 sposób, zgodnie z którym sąd krajowy musi zapewnić ochronę praw, które konsumenci wywodzą z tej dyrektywy, o tyle zasadniczo prawo Unii nie harmonizuje procedur stosowanych w odniesieniu do badania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunku umowy, i że w związku z tym procedury te należą zatem do zakresu krajowego porządku prawnego państw członkowskich (wyrok z dnia 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 57).
- 46 Z tego względu wobec braku harmonizacji krajowych mechanizmów egzekucji uregulowanie zasad proceduralnych należy do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na mocy zasady autonomii proceduralnej tychże państw. Niemniej jednak owe zasady proceduralne muszą spełniać podwójną przesłankę, że nie są mniej korzystne niż w przypadku podobnych spraw podlegających prawu krajowemu (zasada równoważności) oraz nie mogą uniemożliwiać lub czynić nadmiernie utrudnionym wykonywanie praw przyznanych konsumentom przez prawo Unii (zasada skuteczności) (wyrok z dnia 18 lutego 2016 r., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 W odniesieniu, po pierwsze, do zasady równoważności, która nie jest przedmiotem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, należy stwierdzić, podobnie jak uczyniła to Komisja w uwagach na piśmie, że Trybunał nie dysponuje żadnym dowodem mogącym wzbudzać wątpliwości co do zgodności z tą zasadą przepisów krajowych będących przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.

- 48 Po drugie, jeśli chodzi o zasadę skuteczności, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału kwestię, czy krajowy przepis proceduralny czyni niemożliwym lub zbyt utrudnionym stosowanie prawa Unii, należy rozpatrywać z uwzględnieniem miejsca tego przepisu w całości procedury, jej przebiegu i jej cech szczególnych, przed poszczególnymi sądami krajowymi. Z tej perspektywy należy rozważyć w razie potrzeby zasady znajdujące się u podstaw krajowego systemu sądownictwa, takie jak ochrona prawa do obrony, zasada pewności prawa i prawidłowy przebieg postępowania (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 1 października 2015 r., ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, pkt 51; a także z dnia 18 lutego 2016 r., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, pkt 43, 44).
- 49 W świetle tego orzecznictwa należy zbadać, czy krajowy system proceduralny taki jak będący przedmiotem postępowania głównego narusza skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13.
- 50 W tym względzie w niniejszej sprawie z opisu przedstawionego przez sąd odsyłający wynika, że w prawie słoweńskim system egzekucji ma następujące cechy:
- sąd właściwy dla postępowania egzekucyjnego z umowy kredytu hipotecznego, zawartej w formie aktu notarialnego bezpośrednio wykonalnego, nie może odmówić przeprowadzenia egzekucji z powodu istnienia w rozpatrywanej umowie nieuczciwego warunku, ponieważ sąd ten powinien stosować się bezwarunkowo do treści tytułu wykonawczego, bez możliwości oceny zgodności z prawem treści tej umowy;
 - zawieszenie egzekucji nie jest, co do zasady, możliwe, nawet tymczasowo, z wyjątkiem przypadku wszczęcia postępowania co do istoty wniesionego przez dłużnika działającego w charakterze konsumenta, zmierzającego do stwierdzenia nieważności nieuczciwego warunku umownego;
 - takie zawieszenie egzekucji, do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych przypadkach i podlega ścisłym wymogom prawnym dotyczącym wykazania nieodwracalnej lub trudnej do naprawienia szkody w rozumieniu art. 71 akapit pierwszy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających, co wyklucza szkodę związaną z samym postępowaniem egzekucyjnym, co w praktyce powoduje, że zawieszenie to nie jest praktycznie niemożliwe;
 - wierzyciel ma prawo żądać ustanowienia zabezpieczenia w przypadku, w którym wnosi on o zawieszenie egzekucji; oraz
 - dłużnik, względem którego toczy się postępowanie egzekucyjne, nie może uzyskać nieodpłatnej pomocy prawnej, w związku z czym sam powinien ponieść istotne koszty reprezentowania przez adwokata.
- 51 W uwagach na piśmie rząd słoweński zakwestionował wykładnię prawa krajowego przyjętą przez sąd odsyłający. Ścisłej rzecz ujmując, rząd ten podniósł, że w świetle niedawnego orzecznictwa Ustavno sodišče (trybunału konstytucyjnego, Słowenia), stosowanego również przez kilka innych sądów krajowych, należy teraz dokonać wykładni kryterium szkody nieodwracalnej lub trudnej do naprawienia w rozumieniu art. 71 akapit pierwszy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i o środkach zabezpieczających, jak i znalezienie równowagi pomiędzy sytuacją dłużnika a sytuacją wierzyciela, uwzględniając także szkodę wynikającą z wykonania przymusowej egzekucji.
- 52 W tym względzie wystarczy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach postępowania przewidzianego w art. 267 TFUE zadania Trybunału i sądu odsyłającego są ściśle rozdzielone. O ile do Trybunału należy wykładnia przepisów prawa Unii, o tyle wyłącznie do sądu odsyłającego należy wykładnia prawa krajowego. Trybunał musi zatem przyjąć wykładnię prawa

krajowego, jaka została mu przedstawiona przez wspomniany sąd krajowy (wyrok z dnia 27 lutego 2019 r., *Associação Peço a Palavra i in.*, C-563/17, EU:C:2019:144, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 53 W odniesieniu do postępowania egzekucyjnego, którego dotyczy postępowanie główne, z uwagi na cechy tego systemu, które przedstawił sąd odsyłający i które zostały streszczone w pkt 50 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że taki system może naruszać skuteczność ochrony zapewnionej przez dyrektywę 93/13.
- 54 Skuteczna ochrona praw wynikających z owej dyrektywy mogłaby bowiem zostać zagwarantowana jedynie pod warunkiem, że krajowe prawo procesowe umożliwia w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, względnie w ramach postępowania egzekucyjnego w przedmiocie nakazu zapłaty, kontrolę z urzędu potencjalnie nieuczciwych warunków odośnej umowy (zob. w szczególności wyroki: z dnia 18 lutego 2016 r., *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, pkt 46; a także z dnia 13 września 2018 r., *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 44).
- 55 Co prawda, jak podnosi rząd słoweński, nie można wykluczyć, z zastrzeżeniem weryfikacji, jakich powinien dokonać sąd odsyłający, że w świetle w szczególności prawa o notariacie notariusze podlegają obowiązkom w zakresie udzielania porad i informowania konsumentów, w szczególności w ramach umowy kredytu hipotecznego zawartej w formie aktu notarialnego, polegającym na zapewnieniu kontroli prewencyjnej w odniesieniu do nieuczciwego charakteru warunków takiej umowy, a w związku z tym przyczyniającym się do poszanowania wymogów określonych w art. 6 ust. 1 i w art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 (zob. w szczególności wyrok z dnia 1 października 2015 r., *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, pkt 55, 57, 58).
- 56 Niemniej jednak, nawet gdyby tak było, prewencyjna kontrola tego rodzaju nie wystarcza dla zapewnienia skuteczności ochrony zagwarantowanej w dyrektywie 93/13.
- 57 Jak bowiem orzekł Trybunał w pkt 59 wyroku z dnia 1 października 2015 r., *ERSTE Bank Hungary* (C-32/14, EU:C:2015:637), nawet jeśli ustawodawstwo krajowe przewiduje taką kontrolę prewencyjną, stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez przedsiębiorcę z konsumentami muszą obejmować przepisy umożliwiające zagwarantowanie tym państwom skutecznej ochrony sądowej, która zapewnia im możliwość zaskarżenia takiej umowy, w tym na etapie egzekucji przymusowej i to w racjonalnych warunkach proceduralnych, tak aby korzystanie z tych praw nie było obwarowane warunkami, w szczególności terminami lub kosztami, które czynią nadmiernie utrudnionym lub praktycznie niemożliwym wykonywanie praw gwarantowanych przez dyrektywę 93/13.
- 58 Ściślej rzecz ujmując, w sprawie, w której zapadł ten wyrok, Trybunał wyjaśnił w pkt 60 i 61, że na podstawie prawa krajowego rozpatrywanego w tej sprawie konsument mógł, po pierwsze, zaskarżyć ważność spornej umowy, a po drugie, mógł wszcząć postępowanie w sprawie wykluczenia lub ograniczenia egzekucji, co w tym kontekście skutkowało powstaniem dla konsumenta prawa do żądania zawieszenia przymusowego wykonania tej umowy. Ponadto Trybunał wywiódł z akt sprawy, jakie zostały mu przedstawione we wspomnianej sprawie, że w ramach tych postępowań sądy krajowe mogły i musiały wziąć pod uwagę z urzędu przypadki oczywistej nieważności w oparciu o dostępne dowody. Te tryby postępowania odwoławczego w prawie krajowym wydawały się zatem – z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd krajowy – zapewniać konsumentowi skuteczną ochronę sądową.
- 59 Co się tyczy natomiast sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym, z akt przedłożonych Trybunałowi wynika, że prawo słoweńskie nie daje konsumentowi gwarancji porównywalnej z gwarancją, o której mowa w pkt 54, 57 i 58 niniejszego wyroku.

- 60 Z akt sprawy wynika bowiem w pierwszej kolejności, że słoweńskie prawo procesowe nie przewiduje w sposób jasny prawa konsumenta do domagania się, choćby tymczasowo, zawieszenia przymusowego wykonania umowy kredytu hipotecznego na tej podstawie, że obejmuje ona nieuczciwe warunki. W każdym razie, nawet przy założeniu, że konsument ma taką możliwość, nie zmienia to faktu, że prawo krajowe uzależnia wnioski o zawieszenie postępowania egzekucyjnego od spełnienia bardzo ścisłych wymogów proceduralnych, a także do ustanowienia zabezpieczenia na wniosek wierzyciela. W praktyce wymogi te sprawiają, że uzyskanie takiego środka zawieszającego jest praktycznie niemożliwe, jeżeli jest prawdopodobne, że dłużnik w braku zapłaty nie dysponuje środkami finansowymi niezbędnymi do ustanowienia wymaganej gwarancji. Po drugie, okazuje się, że sąd, do którego zwrócił się wierzyciel hipoteczny o przeprowadzenie egzekucji jego wierzytelności, nie może przeprowadzić z urzędu kontroli ewentualnego nieuczciwego charakteru warunków tej umowy. Wreszcie, po trzecie, z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że istnieje niebagatelne ryzyko, że w ramach postępowania egzekucyjnego zainteresowani konsumenci są zniechęceni do zapewnienia swojej obrony i do korzystania w pełni z ich praw ze względu na koszty związane z zastępstwem, które pociąga za sobą postępowanie, w porównaniu z kwotą danego długu oraz na niemożność ubiegania się o pomoc prawną.
- 61 Należy dodać, że okoliczność, iż w świetle słoweńskiego prawa procesowego kontroli ewentualnego nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowie kredytu hipotecznego zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem nie może dokonać sąd rozpatrujący wniosek o wszczęcie egzekucji z takiej umowy, lecz jedynie w późniejszym czasie i w danym wypadku przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty ze skargi konsumenta o stwierdzenie nieważności takich nieuczciwych warunków, jest oczywiście niewystarczająca, by zapewnić pełną skuteczność ochrony konsumentów zamierzonej przez dyrektywę 93/13.
- 62 W braku bowiem możliwości zawieszenia postępowania egzekucyjnego przez sąd, przed którym się ono toczy, na tej podstawie, że umowa kredytu hipotecznego jest dotknięta nieuczciwym warunkiem umownym, jest prawdopodobne, że egzekucja z nieruchomości obciążonej hipoteką zostanie zakończona przed wydaniem orzeczenia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty stwierdzający, w razie konieczności, nieważność tej klauzuli, biorąc pod uwagę jej nieuczciwy charakter, a co za tym idzie, postępowania egzekucyjnego. W tych okolicznościach, nawet gdyby takie orzeczenie co do istoty zostało wydane na rzecz danego konsumenta, ten ostatni będzie korzystał z tego tytułu z ochrony po zwolnieniu towarów w formie odszkodowania pieniężnego, w związku z czym taka ochrona ma charakter niekompletny i niewystarczający, tym bardziej że zajęcie nieruchomości dotyczyło mieszkania tego konsumenta i jego rodziny, które w konsekwencji byłoby ostatecznie utracone. Taka ochrona a posteriori nie stanowi zatem odpowiedniego ani skutecznego środka polegającego na zaprzestaniu stosowania nieuczciwego warunku, wbrew celowi, o którym mowa w art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 (zob. podobnie postanowienie z dnia 14 listopada 2013 r., Banco Popular Español i Banco de Valencia, C-537/12 i C-116/13, EU:C:2013:759, pkt 56, 57 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 63 Tym samym dyrektywa 93/13, interpretowana w świetle zasady skuteczności, sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które posiada cechy opisane w pkt 50 niniejszego wyroku.
- 64 Co prawda w niniejszym przypadku sąd odsyłający wskazuje, że słoweńskie przepisy mogą być interpretowane w sposób zgodny z prawem Unii, w szczególności w taki sposób, aby umożliwić sądowi rozpatrującemu wniosek o wszczęcie egzekucji dokonania z urzędu oceny ewentualnie nieuczciwego charakteru warunku umownego dotyczącego umowy kredytu hipotecznego zawartego w formie aktu notarialnego oraz zawieszenia, na tej podstawie, takiej egzekucji.
- 65 W tym względzie należy przypomnieć, że zasada wykładni zgodnej wymaga, by sądy krajowe czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, uwzględniając wszystkie przepisy prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni, by zapewnić pełną skuteczność

rozpatrywanej dyrektywy i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez nią celami (wyrok z dnia 6 listopada 2018 r., Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 66 Jak również orzekł Trybunał, wymóg dokonywania takiej wykładni zgodnej obejmuje w szczególności obowiązek zmiany krajowego orzecznictwa przez sądy krajowe, jeżeli opiera się ono na interpretacji prawa krajowego, której nie da się pogodzić z celami dyrektywy. Sąd krajowy nie może zatem ważnie stwierdzić, iż nie można dokonać wykładni przepisu prawa krajowego zgodnie z prawem Unii jedynie ze względu na to, że do tej pory niezmiennie interpretowano ten przepis w sposób niezgodny z tym prawem (zob. w szczególności wyroki: z dnia 19 kwietnia 2016 r., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, pkt 33, 34; a także z dnia 6 listopada 2018 r., Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, pkt 60).
- 67 Z uwagi na okoliczność, o której mowa w pkt 64 niniejszego wyroku, do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy rozpatrywane w postępowaniu głównym przepisy krajowe mogą rzeczywiście być przedmiotem wykładni zgodnej z dyrektywą 93/13 i – w razie odpowiedzi twierdzącej – wyciągnąć z niego konsekwencje prawne.
- 68 Mając na uwadze powyższe rozważania, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że dyrektywę 93/13 należy interpretować w świetle zasady skuteczności w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, zgodnie z którym sąd krajowy, do którego wystąpiono o wszczęcie egzekucji z umowy kredytu hipotecznego, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem w formie aktu notarialnego bezpośrednio wykonalnego, nie dysponuje albo na wniosek konsumenta, albo z urzędu, możliwością zbadania, czy zawarte w takim akcie warunki nie mają charakteru nadużycia w rozumieniu tej dyrektywy, i, na tej podstawie, zawieszenia egzekucji.

W przedmiocie kosztów

- 69 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w świetle zasady skuteczności w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, zgodnie z którym sąd krajowy, do którego wystąpiono o wszczęcie egzekucji z umowy kredytu hipotecznego, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem w formie aktu notarialnego bezpośrednio wykonalnego, nie dysponuje albo na wniosek konsumenta, albo z urzędu, możliwością zbadania, czy zawarte w takim akcie warunki nie mają charakteru nadużycia w rozumieniu tej dyrektywy, i, na tej podstawie, zawieszenia egzekucji.

Podpisy